

Історія України (ГО)

7 КЛАС

Навчальна програма

до навчальної модельної програми «Історія України. 7-9 класи»

для закладів загальної середньої освіти

(авт. Бурлака О. В., Желіба О. В., Павловська-Кравчук В. А.,

Худобець О. А., Черкас Б. В., Щупак І. Я.)» для закладів загальної середньої освіти

(Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.08.2023 року №1001)

Підручник: Щупак І.Я та ін. Історія України. Всесвітня історія: підруч. для 7 кл. закладів загальної середньої освіти./ –Київ : УОВЦ «Оріон», 2024.

Зміст навчально-пізнавальної діяльності	Очікувані результати навчання
<p>Розділ 1. Вступ. Виникнення та становлення Русі-України</p> <p>Середні віки на теренах України. Велике розселення слов'ян. Господарство та суспільство слов'ян. Сусіди східних слов'ян. Народи Північного Причорномор'я. Утворення держави Русі-України. Перші князі (Олег, Ігор, Ольга, Святослав). Русь-Україна і держави середньовіччя Європи та Азії.</p>	<p>Базові знання: Учень/учениця</p> <ul style="list-style-type: none">знає хронологічні межі Середньовіччя, час Великого розселення слов'ян, утворення Русі-України, діяльності перших князів/княгинь Русі-України;знає факти діяльності князів Олега, Ігоря, Святослава, княгині Ольги;розуміє зміст термінів, понять і назв «Велике розселення слов'ян», «Русь» («Русь-Україна»), «князь», «дружина», «поллоддя», «данина», «хозари», «печеніги», «Імперія ромеїв (Візантія)». <p>Уміння: Учень/учениця</p> <ul style="list-style-type: none">співвідносить історичні періоди європейського Середньовіччя і княжої доби в Україні, а саме:<ul style="list-style-type: none">а) період становлення племінних князівств і союзів на українських теренах (V–IX ст.) — з добою раннього європейського Середньовіччя (середина V ст. – кінець IX ст.);б) період існування Русі (IX–XIII ст.) — з добою зрілого Середньовіччя (X–XIII ст.);в) період руських князівств XIII–XVI ст.) — з добою пізнього Середньовіччя (XIV–XV ст.);упорядковує у визначений спосіб хронологічну інформацію про історичні події й процеси у межах розділу;виявляє чинники, що впливали на державотворчі процеси доби становлення Русі-України, піднесення Києва, та історичні, природні умови розвитку держави;визначає та зіставляє наміри та результати діяльності перших князів Русі-України; висловлює обґрунтовані судження щодо їх ролі в минулому;коректно використовуючи відповідні поняття і терміни визначає причини і приводи, сутність, результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів в межах розділу;використовує історичну карту як джерело історичної інформації; позначає на карті території розселення слов'янських племен на теренах України, зміни території Русі-України, напрямки походів

Розділ 2. Русь-Україна наприкінці X – у першій половині XI ст.

Князь Володимир
Великий. Впровадження
християнства.
Русь-Україна за Ярослава
Мудрого. «Руська
правда».
Політичний
устрій, суспільне,
господарське та
повсякденне життя.
Культура Русі-України наприкінці X –
у першій половині XI ст.

київських князів IX–X ст.;

- наводить приклади тривалості і змінності географічних та історичних назв (топонімів, етнонімів тощо) на прикладі Русі-України;
- аналізує різновидові історичні джерела з історії Великого розселення слов'ян та періоду утворення Русі-України за запропонованим вчителем алгоритмом;
- за самостійно визначеними критеріями добирає інформацію для виконання завдання, побудови текстової відповіді, аргументує свій вибір;
- співставляє особливості виникнення і розвитку держави Русі-України та ранньосередньовічних держав Європи.

Ставлення:
Учень/учениця

- обґрунтовує історичне значення виникнення Русі-України як важливого етапу української історії;
- докладно описує проблеми, з якими стикаються різні спільноти (на прикладі Русі-України) та шляхи і способи їх подолання;
- оцінює якість виконання роботи за допомогою рефлексії та конструктивного зворотного зв'язку.

Базові знання: **Учень/учениця**

- знає час хрещення Русі-України;
- знає факти діяльності Володимира Великого, Ярослава Мудрого;
- розуміє зміст термінів, понять і назв «князь», «вотчина», «графіті», «ікона», «мозаїка», «фреска», «книжкова мініатюра», «язичництво», «християнство», «реформа», «шлюбна дипломатія», «Руська правда», «митрополія», «централізована монархія-імперія»

Уміння:

Учень/учениця

- упорядковує у визначений спосіб інформацію про історичні події й процеси у межах розділу/курсу;
- порівнює діяльність та висловлює обґрунтовані судження щодо ролі князів Володимира Святославича та Ярослава Володимировича та перших князів/княгинь Русі-України, інших історичних діячів доби Середньовіччя (за вибором);
- визначає передумови, причини, розрізняє результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів у межах розділу;
- пов'язує історичні події, явища, процеси (в межах розділу) з географічним простором, позначає їх на карті та використовує карту для їх опису і пояснення, визначає належність культурно-історичних пам'яток, господарських об'єктів часів Русі-України до географічних, етнографічних та історичних регіонів;
- характеризує чинники, що впливали на заняття людей, спосіб ведення господарства, соціальний устрій, визначає тенденції економічного розвитку, зіставляє господарський і соціальний розвиток руського та західноєвропейських суспільств.

Ставлення:
Учень/учениця

Розділ 3.

Русь-Україна у другій половині XI – першій половині XIII ст.

Політична роздробленість Русі-України.

Русь-Україна за правління Ярославічів.

Любецький з'їзд князів.

Володимир Мономах.

Політичний та

соціально-економічний

розвиток Київського, Переяславського та

Чернігівського князівств в середині XII – першій половині XIII ст.

Галицьке та Волинське князівства в другій половині XII ст.

Відносини руських князівств із сусідами.

Крим. Україна як

модерне означення

прикордоння, де

творяться подвиги і

звитяга. Культура Русі- України в другій половині XI – першій половині XIII ст.

- оцінює місце періоду розквіту Русі-України як важливого етапу в історії українського народу;
- пропонує заходи щодо збереження культурно-історичної спадщини Русі-України;
- оцінює якість виконання роботи за допомогою рефлексії та конструктивного зворотного зв'язку

Базові знання:

Учень/учениця

- знає дату Любецького з'їзду князів, правління тріумвірату Ярославічів, Володимира Мономаха, Мстислава Володимировича, Ярослава Осмомисла, першої писемної згадки назви «Україна» в писемних джерелах.

Уміння:

Учень/учениця

- упорядковує у визначений спосіб інформацію про історичні події й процеси у межах розділу/курсу, синхронізує події на українських теренах з подіями у світі;
- визначає чинники, прояви та наслідки політичної роздробленості Русі-України;
- характеризує відносини Русі-України з сусідніми народами і державами;
- зіставляє наміри та результати діяльності історичних діячів (на прикладі Ізяслава, Святослава, Всеволодовича Ярославічів, Володимира Мономаха, Мстислава Володимировича, Ярослава Осмомисла);
- пояснює причини і приводи, результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів, використовуючи відповідні поняття і терміни (в межах розділу)
- описує історичні події, явища і процеси за картою, визначає території князівств у період роздробленості Русі-України, земель сусідніх з Руссю-Україною народів і держав;
- характеризує відносини руських князівств із сусідніми народами/державами;
- визначає чинники, особливості розвитку культури Русі-України та сусідніх спільнот у другій половині XI – першій половині XIII ст.;
- презентує культурні здобутки рідної та інших соціокультурних спільнот періоду другої половини XI – першої половини XIII ст.;
- розпізнає культурно-історичні пам'ятки та характеризує їх художні і мистецькі особливості.

Ставлення:

Учень/учениця

- наводить приклади, як особистість може впливати на політичні і успільні процеси (на прикладі Русі-України та руських князівств на українських землях);
- визнає потребу та пропонує шляхи збереження історико-культурних пам'яток на теренах України;
- визначає історичне значення періоду історії українських земель у другій половині XI – першій половині XIII ст. в історії українського державотворення

Розділ 4.

Волинсько-Галицьке князівство («держава Романовичів»)

Утворення Волинсько-Галицького князівства («держави Романовичів»).
Монгольська навала.
Створення Золотої Орди.
Коронація Данила,
Волинсько-Галицька держава за його наступників.
Культура Волинсько-Галицького князівства («держави Романовичів»)

Розділ 5. Руські землі у складі східноєвропейських держав XIV–XV ст. Кримське ханство

Українські землі у складі Великого князівства Литовського.
Київське князівство у XIV–XV ст.
Опір Великого князівства Литовського наступу Московії на українські землі.
Кревська унія 1385 р. і українські території.
Галичина та Західне Поділля в складі Польського королівства.

Базові знання:

Учень/учениця

знає час утворення Волинсько-Галицького князівства («держави Романовичів»), діяльності Романа Мстиславича, короля Данила, Юрія I, походів монголів на українські землі, боротьби за землі Волинсько-Галицького князівства між Угорщиною та Польщею, дати битви на р. Калка, коронації Данила Романовича; розуміє зміст термінів, понять і назв «король», «хан», «ярлик», «баскак», «Золота Орда», «монгольська навала».

Уміння:

Учень/учениця

- упорядковує у визначений спосіб хронологічну інформацію про історичні події й процеси у межах розділу/курсу, синхронізує події на українських теренах з подіями у світі;
- визначає передумови, причини і приводи, розрізняє результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів (на прикладі монгольської навали на Русь та подій історії Волинсько-Галицького князівства);
- співставляє історичні умови, особливості розвитку Волинсько-Галицького князівства («держави Романовичів») та сусідніх держав;
- характеризує чинники розвитку, політичний устрій, економічний розвиток Волинсько-Галицького князівства («держави Романовичів»);
- зіставляє наміри, способи та результати діяльності правителів Волинсько-Галицького князівства («держави Романовичів») та сусідніх держав;
- описує історичні події, явища і процеси за картою, визначає територію Волинсько-Галицького князівства та сусідніх держав, напрямки походів монголів на Русь, подій, пов'язаних із діяльністю правителів «держави Романовичів»;
- визначає чинники розвитку та особливості розвитку культури Волинсько-Галицького князівства («держави Романовичів»);
- визначає вплив монгольської навали на політичний, економічний та культурний розвиток українських земель; вплив сусідніх держав на політичний, економічний та культурний розвиток земель Волинсько-Галицького князівства («держави Романовичів»).

Ставлення:

Учень/учениця

- формулює і аргументовано висловлює, відстоює у дискусії власні погляди та переконання;
- дає оцінку діяльності видатних історичних діячів Волинсько-Галицького князівства («держави Романовичів»);
- оцінює якість виконання навчальної роботи за допомогою рефлексії та конструктивного зворотного зв'язку

Базові знання:

Учень/учениця

- знає час входження українських земель до складу Великого князівства Литовського, Угорщини, Польщі, Молдови, Османської імперії, створення Кримського ханства, існування держави Феодоро, поширення магдебурзького права на українських теренах; дати битви на р. Сині Води, Кревської унії, Горodelьської унії Грюнвальдської битви;
 - знає факти діяльності Ольгерда, Вітовта, Свидригайла, Костянтина Івановича Острозького, Юрія Котермака (Дрогобича), Хаджі I Герая;
 - розуміє зміст термінів, понять і назв «еліта», «шляхта», «магнат», «султан», «унія», «магдебурзьке право», «самоврядування», «інкорпорація».
- Грюнвальдської битви;
- знає факти діяльності Ольгерда, Вітовта, Свидригайла, Костянтина

Українські землі у складі Угорщини, Молдови (Русо-Валахії), Османської імперії.
Держава Феодоро.
Кримське ханство.
Суспільне і церковне життя на теренах України в XIV–XV ст.
Господарський і соціальний розвиток.
Міста, магдебурзьке право.
Розвиток української культури в XIV–XV ст.

Узагальнення до курсу.
Історія Русі-України в контексті епохи середніх віків
Історія Русі-України в контексті епохи середніх віків.
Здобутки середньовічного русько-українського суспільства.
Особливості суспільного життя Русі-України. Внесок Русі-України у формування європейської цивілізації.

Івановича Острозького, Юрія Котермака (Дрогобича), Хаджі І Герая;
● розуміє зміст термінів, понять і назв «еліта», «шляхта», «магнат», «султан», «унія», «магдебурзьке право», «самоврядування», «інкорпорація».
Уміння:
Учень/учениця
● упорядковує у визначений спосіб хронологічну інформацію про історичні події й процеси у межах розділу/курсу, синхронізує події на українських теренах з подіями у світі;
● розрізняє економічні, політичні, культурно-інтелектуальні чинники розвитку суспільства на українських теренах залежно від особливостей устрою та соціально-економічного розвитку держав, до складу яких входили українські землі в XIV-XV ст.;
● визначає механізми інкорпорації (включення) українських земель до складу сусідніх держав;
● висловлює обґрунтовані судження щодо ролі особи в минулому та сучасному (на прикладах історичних постатей в межах теми); ролі руських еліт у державотворчих процесах на східноєвропейських теренах у XIV-XV ст.;
● визначає передумови, причини, розрізняє результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів (на матеріалі розділу);
● пов'язує історичні події, явища, процеси (в межах розділу) з географічним простором, позначає їх на карті та використовує карту для їх опису і пояснення, визначає належність культурно-історичних пам'яток XIV-XV ст. до географічних, етнографічних та історичних регіонів.
● виявляє і характеризує особливості становища різних соціальних верств і груп українського суспільства (залежно від держави, до складу якої входили українські землі);
● пояснює вплив поширення магдебурзького права на становлення демократичних традицій управління;
● простежує впливи культури сусідніх народів/держав на розвиток культури українського народу;
● визначає за наданим алгоритмом достовірність історичної інформації в рамках теми.
Ставлення:
Учень/учениця
● формулює і аргументовано висловлює, відстоює у дискусії власні погляди та переконання;
● презентує здобутки української та інших соціокультурних спільнотв хронологічних межах теми;
● оцінює якість виконання роботи за допомогою рефлексії та конструктивного зворотного зв'язку.

Базові знання:
Учень/учениця
● знає час створення та існування та територіальне розташування держав на теренах українських земель за доби Середньовіччя, дати вирішальних подій української історії (в межах курсу), час діяльності визначних історичних особистостей на українських теренах пам'ятки культурної спадщини українських земель періоду Середньовіччя.
Уміння:
Учень/учениця
● простежує тяглість історичного процесу доби Русі-України;
● співставляє особливості суспільного розвитку на українських теренах та у Європі, наводить приклади спільного й відмінного в історичних подіях, явищах і процесах;
● за визначеними критеріями визначає зміни у житті українського суспільства та наводить приклади цих змін протягом середньовічної історії (з допомогою вчителя);
● спираючись на логіку причинно-наслідкових і просторових зв'язків, прогнозує подальший перебіг подій,

**«Громадянська освіта» (7 клас)
Розділ II. Соціальна та політична
сфера
(автори: О. Бурлака, О. Желіба)**

Вступ

Соціум і спільноти.
Людина як соціальна істота. Спільність потреб.
Різноманітність спільнот.
Роль спільнот у житті Людини.

Тема 1. Людина і суспільство

Родина. Потреби членів родини. Види родини в історії та сьогоденні. Права і обов'язки членів сім'ї.
Взаєморозуміння та партнерські відносини
Етнічні, культурні, релігійні та групи. Етноси та їх походження. Особливості релігійних спільнот в історії і сьогоденні. Культурні спільноти. Звичаї, традиції, церемонії, етнічних, релігійних та інших спільнот в історії та сьогоденні.
Стани та класи.
Соціальна стратифікація.
Становлення соціальних станів. Спільність інтересів людей однієї професії та статусу. Боротьба за права

явищ, процесів та оцінює можливі зміни в розвитку суспільства в наступний історичний період;
● пояснює важливість заходів щодо збереження і популяризації пам'яток історії, культури та туристичних об'єктів і бере участь у таких заходах;
● використовує інформацію із суміжних галузей знань для характеристики минулих і сучасних суспільних подій, явищ, процесів.

Ставлення:

Учень/учениця

● аргументовано висловлює власні судження стосовно важливості духовних і матеріальних здобутків українського суспільства та сусідніх народів доби Русі-України для подальшого суспільного розвитку, діяльності історичних діячів/діячок.

Потреби, соціум, спільнота

Уміння

- Формулює і аргументовано висловлює, відстоює у дискусії власні погляди та переконання [9 ГІО 5.1.2-4].
- Аналізує політичне, суспільне і культурне життя в Україні та світі, виклики для демократії і прав людини [9 ГІО 6.3.1-1].
Ставлення
- Дотримується законодавства та суспільних норм і правил, які не суперечать правам людини [9 ГІО 5.2.2-4].

Базові знання:

Родина, етнос, релігійна спільнота, культурна група, звичай, традиція, соціальний стан, нація, патріотизм, толерантність, інклюзія, інформація, медіа, конфлікти, цінності, ідентичність, гідність.

Уміння:

- Визначає критерії змін у житті суспільства (з допомогою вчителя) [9 ГІО 1.2.3-2].
- Передбачає зміни в різних галузях суспільного життя, прогнозує пов'язані з ними ризики і переваги [9 ГІО 1.3.2-3].
- Пояснює критерії інклюзивності громадського простору [9 ГІО 2.3.2-1].
- Пропонує (з допомогою вчителя) способи розв'язання наявних суспільних проблем, які мають історичне підґрунтя, аналізує суспільний і власний досвід [9 ГІО 4.1.3-2].
- Пояснює вплив конкретного вчинку і події з погляду суспільних потреб та інтересів, важливості для власного досвіду [9 ГІО 4.3.2-1].
- Втілює результати пізнавальної діяльності в медіатекстах [9 ГІО 4.3.2-4].
- Визначає та пояснює, що для нього означає належність до соціокультурної спільноти [9 ГІО 5.1.1-1].
- Пояснює, як належність до різних спільнот та зовнішні чинники

станів та соціальну рівність. Нації і патріотизм. Зародження націй. Ознаки нації. Політичні нації. Патріотизм. Прояви патріотизму в історії та сьогоденні. Толерантність та інклюзія. Ідентичність і гідність людини. Право на інакшість. Правила й норми співжиття різних людей та спільнот. Роль держави та демократії у забезпеченні толерантності та інклюзії. Інформація і медіа. Інформація як основа прийняття рішень. Важливість свободи слова. Медіа в давнину і сьогоденні. Взаємодія людей. Інтереси і цінності як рушії активності людини. Конфлікти та їх розв'язання в історії та сьогоденні.

Тема 2. Людина і влада

Влада. Управління спільнотами. Влада і носії влади. Демократія, її переваги та ризики.

впливають на формування його поглядів та переконань [9 ГЮО5.1.1-2].

- Пояснює поняття “гідність” та ідентифікує в минулому тасучасності випадки захисту та порушення гідності людини [9 ГЮО5.1.3-1].
 - Обґрунтовує необхідність поваги до власної гідності та гідності іншої особи [9 ГЮО 5.1.3-2].
 - Визначає свої сильні та слабкі сторони та формулює способи самовдосконалення [9 ГЮО 5.1.2-1].
- Опінює та контролює вплив емоцій на свою поведінку [9 ГЮО 5.1.2-2].
- Формулює і аргументовано висловлює, відстоює у дискусії власні погляди та переконання [9 ГЮО 5.1.2-4].
 - Характеризує роль держави та демократії щодо забезпечення прав людини і створення умов для розвитку особистості [9 ГЮО 5.1.4-1].
 - Характеризує взаємозв'язок та взаємну відповідальність громадян держави в розвитку правової культури та збереженні територіальної цілісності держави [9 ГЮО 6.1.3-1].
 - Докладно описує проблеми, з якими стикаються різні спільноти [9 ГЮО 6.2.1-1].
 - Пропонує декілька варіантів розв'язання проблем відповідної спільноти та обирає найоптимальніший [9 ГЮО 6.2.1-2].
 - Визначає способи власної участі в житті класу/ закладу освіти/ родини/ місцевої спільноти [9 ГЮО 6.2.1-4].
 - Оцінює якість виконання роботи за допомогою рефлексії таконструктивного зворотного зв'язку [9 ГЮО 6.2.2-1].
 - Розкриває сутність принципу недискримінації і виявляє його порушення у повсякденному житті і медіаповідомленнях [9 ГЮО5.3.1-3].
- Ставлення:
- Бере участь у громадських ініціативах щодо формування інклюзивного простору. [9 ГЮО 2.3.2-2].
 - Демонструє розуміння гідності людини та способи її обстоювання у спільноті закладу освіти [9 ГЮО 5.1.3].
 - Доводить необхідність захисту прав і гідності людини [9 ГЮО 5.2.1].
 - Пропонує способи залучення (інклюзії) різних людей у спільноті різного порядку, враховує при цьому думку людей, які потребують такого залучення [9 ГЮО 5.3.2-1].
 - Пропонує, як протистояти випадкам дискримінації та утисків [9 ГЮО 5.3.2-3].
 - Обґрунтовує необхідність попри життєві обставини добросовісно та у правовий спосіб утверджувати свої права [9 ГЮО 6.1.3-2].
 - Визначає важливість для себе громадянства України, пояснює свої права та обов'язки як громадянина [9 ГЮО 5.1.4-3].
 - Дотримується законодавства та суспільних норм і правил, які не суперечать правам людини і принципу поваги до людської гідності [9 ГЮО 5.2.2-4].
 - Виявляє інтереси різних спільнот/ груп і шукає шляхи їх (інтересів) узгодження для розв'язання проблем відповідних спільнот/ груп [9 ГЮО 6.2.1-3].

Базові знання:

Влада, управління, демократія, самоврядування, політичний режим, громадянство, протестні рухи, революції, реформи, централізована держава, децентралізована держава, унітарна держава, федеративна держава, імперія, національна держава, метрополія, колонія,

<p>Самоврядування. Види самоврядування в історії та сьогоденні. Принципи та структура самоврядування. Політична організація суспільства. Управління країною. Органи влади у країні. Політичні режими. Громадянство. Громадянин як «співвласник країни». Значення громадянства для особи і держави. Активне та відповідальне громадянство та його роль у суспільстві. Реформи, протестні рухи та революції. Методи впливу громадян на владу. Реформи. Протестні рухи та революції. Види держав. Централізовані та децентралізовані держави. Унітарні та федеративні держави. Імперії та національні держави. Метрополії та колонії. Міжнародні відносини. Поняття та види міжнародних відносин. Основні принципи міжнародного права. Міжнародні організації в історії та сьогоденні.</p>	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● За самостійно визначеними критеріями добирає інформацію для виконання завдання, аргументує свій вибір [9 ГІО 3.1.2-1]. ● Складає список використаних джерел, дотримуючись засад доброчесності [9 ГІО 3.1.2-2]. ● Чітко формулює та висловлює судження стосовно суспільних ідей з урахуванням власного досвіду, різних видів інформації [6 ГІО 4.2.3-1]. ● Обмірковує, що він може робити для утвердження культури демократії [9 ГІО 5.1.4-2]. ● Визначає важливість для себе громадянства України, пояснює свої права та обов'язки як громадянина [9 ГІО 5.1.4-3]. ● Формулює і аргументовано висловлює, відстоює у дискусії власні погляди та переконання [9 ГІО 5.1.2-4]. ● Характеризує роль Конституції України, засади діяльності та компетенцію вищих органів влади в Україні. [9 ГІО 6.1.1-1]. ● Пояснює та ілюструє принцип верховенства права і розподіл гілок влади [9 ГІО 6.1.1-2]. ● Наводить приклади, як громадяни можуть впливати на політичні і суспільні процеси [9 ГІО 6.1.2-1]. ● Застосовує окремі механізми безпосередньої (прямої) демократії [9 ГІО 6.1.2-2]. ● Використовує принципи врядування, долучається до розроблення правил, які діють у закладі освіти, виявляє випадки їх порушення [9 ГІО 6.1.2-3]. ● Характеризує роль самоврядних територіальних спільнот, механізми їх формування та діяльності, докладно описує проблеми, з якими стикаються різні спільноти (громада) [9 ГІО 6.2.1-1]. ● Визначає способи власної участі в житті класу/ закладу освіти/ родини/ місцевої спільноти [9 ГІО 6.2.1-4]. ● Оцінює якість виконання роботи за допомогою рефлексії та конструктивного зворотного зв'язку [9 ГІО 6.2.2-1]. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● використовує принципи врядування, долучається до розроблення правил, які діють у закладі освіти і громаді, виявляє випадки їх порушення [9 ГІО 6.1.2-3]. ● Дотримується принципів академічної доброчесності в навчанні, науковій та іншій творчій діяльності [9 ГІО 6.1.3-3]. ● Діє доброчесно з урахуванням своїх емоцій та почуттів інших осіб [9 ГІО 6.2.2-2]. ● Спільно з однолітками усвідомлено бере участь у громадських заходах або організовує їх. [9 ГІО 6.2.1-7]. ● Бере участь у проектах, спрямованих на утвердження цінності незалежності і територіальної цілісності України [9 ГІО 6.2.1-8].
---	---